

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÖPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:

öt hasábon... Hirdetési díj: öt hasábon... Hirdetési díj: öt hasábon...

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve... Előfizetési feltételek: helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve...

Debreczen, szept. 21.

A román kormány sept. 14-én küldte el a congressusi hatalmakhoz jegyzékét, melyben kijelenti, hogy Románia — bár sajnálattal, — de aláveti magát a berlini szerződés reá vonatkozó azon határozatának, hogy Bessarabiát cserélje ki a Dobrudzával.

Mint hogy pedig Oroszország a maga részéről azt kívánja, hogy Bessarabiát minden formalitásnak megtartásával adassék át részére Románia által, csak a román törvényhozó testületet összegyűléstől fog függni azon időpont, melyben Bessarabiát az orosz csári sas védszárnnyai alá kerül.

Románia Oroszországgal való szövetségét tehát drágán fizette meg — Bessarabiát lett az ára. A román függetlenségnek véres hajnalodása, volt, vajjon lesz-e fényes nappala is!

A berlini szerződés szerint Bessarabiát kárpótlásul a török birtokot képező Dobrudzára nyeri Románia. De ez még kezei között sincs — mert még az oroszok tartják occupálva, — és már is számít reá a reményteljes Új-Bolgárország Ugyan 90 romulini község egy „tiltakozás” adott át Calvert angol alkonzulnak a berlini congressus határozata ellen, melyben szóról szóra ez áll: „Beaconsfield lord, ki Bulgáriát szétszakítást eszményképévé tette, az egész világot megsejtíté azon lármájával, hogy az angol érdekek veszélyeztetve vannak, a nélkül, hogy meggon dolta volna, miszerint más nemzeteknek is lehetnek érdekei! Bulgária öt részre van szakítva: a) egy részt képez a bolgár fejedelemség; b) egyet a félig autonóm Rumélia tartomány; c) egy részt Szerbia bír; d) egy részt a Rómánia (a és c) egyet Törökország. — Kijelentjük, hogy a bolgár nemzet létét nem lehet kétségessé tenni. Nem! Mi háborút fogunk viselni s az utolsó csepp vérgigedeni fogjuk magunkat a török invasió ellen.”

Egyelőre csak a „török invasio ellen” — későbbben természetesen rákerül a többi invasiókra is a sor és így Romániára is!

És így Romániának a leggyönyörűségesebb kiltitása lehet arra, hogy ha majd a kietlen, pusztá civilizáltlan Dobrudzárt nagy költség és fáradsággal úgy a hogy rendezte — a bolgár urak majd elperelik tőle. No de addig mégis sok viz fog még letöllyni a Dunának Kilia torkolatán!

Romániában roppant meglepődést keltett azon hír, hogy királyunk ő felségének a Bécsben járt Cogolniceanoroman külügyminisztert kihallgatáson fogadni méltóztatott. Az oroszokra meg, kik szept. 30-án teljesen kifogják irteni a román területet — e hír, mint mondják — meglepőleg hatott.

A „Romanul”, mely tudvalevőleg a román miniszterelnök közlönye — mondja a P. L. — annyira meg bírodalmunk iránti nyájaskodásában, hogy mintegy óva említi, miként orosz törzsistek az

erdélyi és moldvaországi határokon szemléket folytatnak. És a „Romanul” ebből azt következteti, hogy egy Oroszország és az Osztrák-Magyar birodalom közötti szakítás nem tartozik a lehetetlenségek közé és egyszermind felhívja a román hazafiakat, hogy ily szakítás esetére készüljenek el bármely áldozat hozására! Mi ebből a pár sorból csakis azt olvassuk ki, hogy Románia már alig várja, hogy megbosszulhassa magát Oroszországon és azt constatáljuk lélekten, hogy a miről valaki ébren tőprenkedik — arról szokott álmodozni is!

A királyi leirat Mazurancs bánhoz, melyvel a horvát tartománygyűlés egybehívatik, következőleg hangzik: „Kedvelt hívünk! Miután a lefolyt tartománygyűlés törvényhozó időszaka ez évi július 13-án beavatott, jónak találtuk, ennek előterjesztése folytán Horvát-Szlávon királyságunk újabb tartománygyűlését 1878. sept. 28-ra, Zágráb tartományi fővárosunkba egybehívni és felhatalmazzuk őt, hogy erre vonatkozó királyi egybehívó leiratunk felolvasa és e tartománygyűlést nevében megnyitottanak nyilvánítsa. Egyéb iránt királyi kegyünkkel hajlandóak maradtunk ön iránt. Kelt Schönbrunnban, 1878. sept. 12-én. I. Ferencz József s. k., Bedekovics Kálmán s. k., Mazurancs Iván s. k.”

Az osztrák-magyar bank újraszervezése s a kormányzó és alkormányzó állások betöltése ügyében Széll Kálmán pénzügyminiszter — mint a „Fr.” írja — a közlelőbb napokban Bécsbe megy és ek or a személykérdések végleg eldöntetnek. A bécsi lapok nagyon bizonygatják, hogy Ausztriában és Magyarországon egyaránt kevés oly férfi akad, a ki kellő qualificatióval bírna, hogy a bank élére állítsanak s a nyilt és titkos refrain mindig az, hogy — maradjanak az eddigiek.

A Perrod consul meggyilkoltatása ügyében indított vizsgálatból — mint Dobojból jelentik — eddigelé kitűnt, hogy Perrod szeptember 2-án a Bosznia folyó balpartjára vitte át magát s fél nap alatt Zepesébe érte. A gyilkosságot sept. 3-án korán reggel követte el Zepesé felé egy furészmalom mellett hét harangja, kik közül Zepesében már ötöt elfogták és vizsgálat végett Szerajevába kísérték. Nyomozzák a focnikost, Omer agát, ki most egy kis bandával Vlasic-Pianina körül kóborol.

A német parlament 21-es bizottsága, mely a socialista törvényjavaslatot fölül fogja vizsgálni, a következő tagokból alakult meg: Bennigsen (elnök) Harnier, Lasker, Schausz, Gneist, Reichensperger, Montag, Hertling, Bruel, Graf, Schmied, Kardoff, Stauffenberg, Hänel, Hoffmann (jegyző), Hellöfer, Hauck, Schwarze (alelnök), Ackermann és Goszier. — Erdetileg tervehv volt, hogy a socialisták részéről is bevessék egy tag, még pedig Bebel; a parlamenti körök nagy meglepetésére azonban a nemzeti szabadelvűek és a conservatívok szövetkeztek e terv ellen, meg is hűsítették és Bebel helyett Gneistot választották a bizottságba.

Boszniából.

Rheinländer vezérornagy jelenti Zavaljából, hogy Bihács vára szept. 19-én capitulált. A tervszerűen és több napon át folytatott támadások és csapatának hősiességű magatartása idézték elő ezen öröndetes eseményt. A capituláció előtti napon a szept. 18-án Zachtábornok keményen szorongatta a várost és a

gái reszkettek bele. Nem egyszer, mikor valamely igaztalanlás vagy engedelmesség jött tudomására, a hibást rőtön és lesújtó kegyetlenséggel büntette, s ilyenkor oly keményen sürgette rendelletei végrehajtását, hogy kívánságának teljesednie kellett. De e kitérősek a kimerült tüzhányó utolsó erőfeszítései voltak. Az udvarnál mindenki tudta, hogy a czárnak szíve a gyengeje és ha azok, a kiket szeret, hidegen viselik magukat irányában elhőttől megadja magát. Szépelegtek is körülte, port hánytak szemébe s gyengyéjénél fogva vezették, mint egy gyermeket. Általános az tartják, hogy nagy hivatalokban levő gyermeki barátjai azt tehetik vele, a mit tetszik; a czár ezeket nem meri megbántani. Ha valamelyikük meg nem adható kedvezményét folyamodik, vagy orrot kap, oly visszaélést napfényre jöttével, melyben ő is tényező talált lenni, csak utazék el Szent-Pétervárról és a czár napokig kellemetlenül szőrtőlődik miatta. Az ily fogásoknak mindig az lett a vége, hogy a kegyencz mindazt megayerette, a mi után ácsingózott.

Sándor egy megbítt barátjával sem veszett össze; az udvarnál úgy terem a c-elszövény, mint a gomba, van ki a rágalmazást a cár fölé sugja, de a kivel bizalmas lábon állott, a kit szeretett, barátságába fogadott, az olyanba vetett hitét semmi sem bírja meggingatni. Csak kár, hogy a cár bizalmával megtisztelt egyének nagyobb részint felőlőleg méltatlanok voltak e bizalomra; általában nem a legügyesebb bará-

Zegar felől lődözé védműveit. Elfoglalta a Debjelja magaslakat, miközben egy Baljevac felől előtörő ellenéges felmentő csapatot igen közel a Bihácsot övező erődítésekhez megállított és szét vert.

A biháci felkelők ennélfelől látván, hogy egészen körül vannak zárva és minden segítségük elvágyva, minden bátorságukat elvesztették. Nem is várták be a végső támadást, hanem még ezt megelőzőleg lön kitűzve a fehér zászló az erődítvények falaira. Bihács elvészett Török-Horvátországban, vagy más nével Krajnában és Bosznia északi részében a felkelés meg van törve.

Bihács ezen terület legerősebb és legurább pontja volt. Seregeink hatalmi köre most északra Boszniában nyugat felé Stari Majdanicz és Kamucgradic, Kijucs irányában Petrováczig, továbbá Bihácsig terjed.

Uj alapítvány a magyar tud. akadémiánál.

Tisza Kálmán miniszterelnök ur szept. 19-éről keltlevele a következő levelet intézte Cseugery Antalhoz, mint a m. tudományos akadémia másodelnökéhez: „Börn Gyula a berlin-stettini államvasut igazgatósága tizezer forintot adott nekem át azon feltétellel, hogy ezen összeget nevében belátásom szerint valamely magyarországi közintézetnek adományozzam.

Tekintve a magy. tud. akadémiának a hazai tudományosság és köznevelődés terjesztésére irányított üdvös működését és ezen közhasznú hivatásánál fogva a politikai pártokon kívül helyezett állását, különösen pedig értesülve az akadémia igazgatóságának legutóbbi jeleintéből, hogy az akadémia új alapok gyűjtéséről kell gondoskodni, megbízatásomnak legheylesebben akképen vélek megfelné, ha a rendelkezésemre bocsátott összeget Born ur nevében a magy. tud. akadémiának adományozom oly felkéréssel, hogy ezen összeg tőkés tve, mint Born Gyula ur alapítványa külön kezeltessek, s évi kamatait az akadémia t. igazgatóságának elhatározása szerint valamilyen tudományos vagy köznevelődési cél előmozdítására fordíttassanak.

„Az alapítványt képezo összeget, azaz tizezer (10,000) forintot van szerencsém ide mellékelve át külden.

„Maradok hazafüi üdvözlettel stb. Tisza Kálmán.”

A vész után.

Miskolcz, szept. 19.

(i-p.) A borzasztó vihar után óriási munka várta városunk minden lakosát, de ki-váltak egy városi tisztokat, élen derék polgármesterünkkel és a város főkapitányával. Az a leirhatatlan vegyülékű moesok réteg, mely az utcákat nehé metényi magasságban eltempte, az a szemét, az az óriási ko- és kavi-halmaz mind eltakarításra várt.

Meg is kezdette ezernyi munkás ember, száz és száz kétkerekű taliga, rendes alkotása székér — ki lovakkal, ki ökrökkel fogván be, a hogy teit — ez óriási Augusz-istállóhoz hasonló város rendezőzetét. Minden áldott nap kora reggelén sorban álltak a tömördek kocsi, középtükk rendezve a pogármester; minden csapat kocsi egy pesti vagy helybeli rándór felügyelőtér bizva, hajított munkahelyére; ott aztán a csákány, kapu, ásó szorgalmasan végezte munkáját, úgy hogy rövid két hét alatt csodát műveltek — itt valóban tapasztalható volt: mit képes művelni az erély és buzgalom! Nagy szerencse, hogy egy napot kivéve, folyton verőfényes, gyönyörű, száraz és meleg idő járt, mely e nehéz munkát megkönnyítette és mely lehetővé tette az erélyes intézkedés végbevételét; e kedvező időjárásnak köszönhető az is, hogy városunkban a betegek száma — a

mitage) rendezte a szép lelkűek számára (souper des beaux esprits), az ily lakomákon aztán nagy mennyiségű pezsgő fogy el. Mind-ezek miatt a czár szelleme megiehetősen el-petyhüdt; annyira különbözök a mai Sándor az ezelőtt husz évtől, hogy meghittjei benső körét tevő udvaroncjai gyűrűjének nincs több oka a czár haragja kitörésétől rettegni, ha a dolgok rosszul találnának folyni.

A czárnak azonban nem igen jut tudomása, hogy rosszul foly valami. Utazásai alkalmával a meglátogatni szándékoló intézetek megérkezése előtt pompás rendbe hozzák; aztán egy alsóbbrendű hivatalnok sem merné a Tsinnig magára barágtani a visszaélések fel-jelentése által. Ha a czár önféjleg találna rendelkezni, a tsinonnikok — ha a rendelet nekik kedvező volna — engedelmesséknékné, ellenkező esetben addig haboznának, késleked-nének, míg a czár meganná rendelte teljesítését sürgetni. A czár kormányzatában nagyon divik a vesztegetés, de ő nem veszi észre, vagy ha észreveszi, sem tudja kitalálni, kire sulvosodik a felelősség, vagy tán épen arra súlne a bűnösség, a kit nem tudja megbün-tetni.

Miklós kár hasztalan próbálván megszűntetni a közigazgatási vesztegetést, szel borsultta meg magát, hogy maró gunyait meg-annyi pisztolylövésekkel patogtatta udvaron-czaira; de II. Sándor soha senkinek sem mond kellemetlent, nem használ epigrammokat, nem is trefál s ha olykor, valamely fura csáfiaság

rettenetes katasztrófa után — aránylag olyan csekély.

De nemcsak ott az utcákon volt sok végezni való; a vészbizottság fáradságtalanul ülésezett; jobb-nál jobb intézkedéseket tettek; a károk összeirattak; a könyöradományok, melyek közelről, távolról nagy mérvben küldettek, szétosztattak, a mely munka szintén roppant fáradszó volt. Látni kellett azt a sok rongyos, sáros, vánszorgó embert, azt a sok szegény asszonyt gyermekeivel, ott a tágas városban, vára a jó szerencsét! Mily módon, mily sovár vágygal kapták el a kenyeret, ruhaneműket, melyeket a jótékonyág juttatott számukra.

És azok, kik a tömördek kár felvételével voltak megbízva, mily sok bajjal és fáradsággal kellett ezeknek ott a romok közt megküzdeniök. Mily lelkiismeretes tapintatosságot kifejtettek e szomorú munkánál. Egytől-egyik megérdeklé ez a huszonhét derék poigár, hogy névszerint feleltessék őket, mint a felebaráti szeretet méltó apostolait: Czako István, Debreczenyi Imre, Klein Vilmos, Bizony Ákos, Molnár Albert, Kovács Sándor, Furmann János, dr. Csáthi Szabó István, Gyöngyösy Sámuel, Butykar József, Kertész Gyula, Karácsonyi Lajos, Kulcsár Károly, Teper Lajos, Schack Antal, Fischer Móricz, Rott E. M., Porcs János, Párvy Alajos, Albert Ede, Szepessy Béla, Fraenkel Bernát, Kun István, Ferenczy Lajos, Kiss Károly, Szucs Sándor, Neumann Nándor.

Ezen fáradságos munka eredménye a legmondosabb összeírás szerint a következő: épületekben tett kár 471,849 fítot, ingóságokban 508,341 fítot, árubbán, állatokban 759,581 fítot; az összes kár 1,739,771 fítot. A végleg lerombolt vagy megrongált házak száma 2185. ebből még lakható 1457, lakhatatlan 698. Emberélet az összeírás szerint 191 esett áldozatul; az orvosok és lelkészek kimutatása szerint 260. Elvesztett 19 ló, 65 ökr, 36 tehén, 216 sertés, 57 juh és tömördek apró marha.

E borzasztó kár felsorolásánál csak az az egy vizaglat, hogy mindelelőlről bőven folynak a könyöradományok. Van különben — sajnos! — városunkban is sok oly poigár, ki a vészolt teljesen megkímélte magát, és mindamellet sem tette, sem jóakarattal, szóval semmi segélyllyel sem járult a nyomor enyhítéséhez. Ki hinné ezt? Mind magyarok, mind egy haza, egy város gyermei, és mégis oly indolentiával viseltetnek szerencsétlen szomszédaik iránt? Ily sanvuru esetben ismerhetni meg az embert; ez a próbaköve a polgári erénynek — a sok tiszta arany közt me-nyí a támi — most láttuk!

De talán mégis magukba térnek még — hiszen most sem késő; a jótékonyág számára elég tág mező kínálkozik. Az iskolák is, egyik a másik után, megnyitlák. Mindegyik cs-kyugy félig-meddig „összetakolva”. A ref. gymnasium környéke két öles vízben uszván, ez maga is oly sokat szenvedett, hogy csak most szeptember 15-én kezdetltek meg a tanítás.

Általában a református hitfelekezettel igen súlyosan érte a csapás; — ennek enyhítésére körlevelet bocsátottak köze, mely, kiemelve az általános nyomort, következőleg adja elő az ev. ref. egyház vesztegetését:

„Nemcsak az által szenvedtünk kárt, hogy egyházuok hívei haromnegyedrészben elvesztették majdnem mindenüket, így a koldusokká lett hívek egyházi adóját ez idő szerint kívánni sem lehet; se nem egyedül a rohanó vízár áldozatúllt esett számos élet gyászra nehezedik reák, hanem legközvetlenebbül és leg-érdekenyebben ért bennünket a csapás egyházi épületeink részleges rombadőlésével.

Ev. ref. főgymnasiumunkban, öt elemi tanintézetünkben, prote-t. főleánynevelőinkben olyan károkat vallottuk, hogy azokat kipótolni, egyházuok gyenge erejét teljesen felülmúlja. E mellett érzékeny suttja főleg az egyház tisztviselőit, lelkészeit, tanárait amaz anyagi vesztegés, hogy maima, mely a hivatalnokok

hállatára, akjai körül el nem lennebbé némi futó mosoly, azt kellene hinnünk, hogy legki-sebb humora sincs.

Mint minden Romanoff, magas szál férfi, nagyon egyenesen tartja magát, s minden mozdulata eláruja az autokratát; de szemében van némi bu-ongó mélység, a mi koron-kint tites és csaknem mered nézése fajú. — Ugy látszik, nemcsak teljesen érzi az állásá-hoz kötött nagy felelősséget, hanem meg van győződve arról is, hogy több mint emberi erőre volna szüksége, hogy annyí jól tessen, mennyit egy czárnak kellene. Csaldájának örököltt nyavalyája a bukomojság; Pál, I. Sándor, Miklós mind benne voltak, úgy merengtek, mintha fejök fájna a korona súlya alatt; palotai összeesküvésék, legyilkoltatás, a legmindennapi eseményekből kiutasni földi élejek miatt félelem között ételek. II. Sándor is hiszen az előjelében, és a mint halad a korban, mélyeséges vállasson hite abban a mérvben hajlik babonára és misztikus ábrándokra.

Azonban az orosz politika korántsem a czár eltökélésének eredménye; mert neki régóta nincs elteró akarata azon emberektől, a kik jobb természetűt eliditették. A kül-ügyekben, mint saját palotája ügyében úgy tesz, a mint vezetik. Vezetéki rozsa is, de ő mindig azt hiszi, hogy helyesen cselekszik, mert határtalanul bizik azok tanácsában, a kik legtöbb esetben félrevezették.

Csurgo.

fizetését fedezte, nagy időre megszűnt jövedelmi forrás lenni.

Felhívja végül a testvéreket, hogy a miszkolci reform. egyház és iskolák segélyezésére gyűjtéseket rendezzenek s a kegyes adományokat mielőbb küldjék be a könyöradomány kezelésével megbízott egyik lelkészhez Gyöngyösi Sándor urhoz. A felhívást Kun Bertalan szuperintendens és Soltész Nagy Albert s-főgondnok irták alá.

Irodalom.

(Megemlékezés KÁTAY GÁBOR felett. Irta dr. Zelizy Dániel. Debreczen, 1878. 41 lap. Ára 50 krajczár.)

„Vannak emberek”, ugymond P. Szathmári Károly a nagyhírű Paris Pápai Ferenczről írott megemlékezésében, — „vannak emberek, kiknek bölcsője felett a muzsák mosolygva, sirjok felett pedig sirva állanak meg; kik már magától az anyatermésztől végtelenül többet látszanak örökölni, mint közepeszerű embertársaiak!”

E szép szavak jutottak eszembe, midőn a fentjelzett művet szerencsés voltam a napokban átalólvani, midőn egy oszintén lelkesült szív, melegen elismerő szavából ösmertem meg hazánk egyik nagyérdemű s a természetudományok mezéjén utóro bajnokát, kit akkor irigylet, meg a halál fölünk, midőn még férfi erejében tündökölt vala, kinek életnek faklyája akkor lobbana utólsozor, midőn hatalmas fénye azt hitete vélünk, hogy az nem fog kialudni sokáig, nagyon sokáig!

Egy magát — mondhatni a porból a tudomány maga-határa felkúzdott férfinak, küzdelemben és szenvedésben megmérihetlenül gazdag, de boldogságban épen olyan szegény életéről beszélnek e lapok.

Egy férfiuól van itt megemlékezés, ki fölött a muzsa már bölcsőjénél mosolygva állhatott meg, mert már akkor kitudta mutatni, hogy az anyatermésztől többet örökölt, mint mi közönséges embertársai, mert míg egy kiscsinnye gyermek alig tudja kimondani a föld-cselő ajkán az „apa” s „anya” szót, ő abban az időben már imádkozni tudott...

Sirhatott, könyeket hallhatott a muzsa korán felnyitott sirja üregében, hisz egy ily elszállott nagy lélek porhüvelyét magába rejtendő sir fölött, mindenki sirhat, mindenki ködhatni tud...

Az előttem fekvő díszes füzet Kátay Gábor emlékeztető foglaltja magában, melyet dr. Zelizy Dániel, városunk fiatal buzgó orvos-a, a helybeli orvos-gyógyásztervez egyesület titkára, ugyanezen egyesület f. évi május havában tartott közgyűlésen olvasott volt fel, melyet a megdöbbenő nagy ember tag-és tisztársai, elhatároztak kinyomtatni s a nagy közönség, mint az elhunytak tisztelői — közzét elterjesztetni.

A beszéd megjelent s lehetetlen elismere-sel nem lenni — olyan alakban, mely épen megfelel a kitűnő beltartalomnak.

Az emlékezésed írója szorgalmasan, lelkesül megeléggel gyűjtö össze a nagy férnu életére vonatkozó adatokat s azt pédis szorgalommal s nem mindennapi szerencsével tudta kidolgozni.

Kátay Gábor életének szünetelőt fogva minden történetet híven eszteli. Elmondja küzdelmét a sorssal, mely mint minden emberrel, úgy véle is kíméletlenül érezette hatalmas erejét, mely más halandó által talán soha le nem győzhető akadályokat gördített merész terveinek kivitele elé; de Kátay, kinek akarata és tehetsége nagy volt, példátlan erélyével fényesen diadalmaskodott fölötte.

Nincs és nem is lehet szándékomban e „megemlékezésben”, az életrajz adatai szerint itt e szük téren nyomorú-nyomra kísérni Kátay életét, nem emlitem föl a természetudományok érdekében példátlan önzetlenséggel tett fáradaulat, — de e kik érdeklé viseltetek egy nagy lélek küzdelmei iránt, kinek élet-

hállatára, akjai körül el nem lennebbé némi futó mosoly, azt kellene hinnünk, hogy legki-sebb humora sincs.

Mint minden Romanoff, magas szál férfi, nagyon egyenesen tartja magát, s minden mozdulata eláruja az autokratát; de szemében van némi bu-ongó mélység, a mi koron-kint tites és csaknem mered nézése fajú. — Ugy látszik, nemcsak teljesen érzi az állásá-hoz kötött nagy felelősséget, hanem meg van győződve arról is, hogy több mint emberi erőre volna szüksége, hogy annyí jól tessen, mennyit egy czárnak kellene. Csaldájának örököltt nyavalyája a bukomojság; Pál, I. Sándor, Miklós mind benne voltak, úgy merengtek, mintha fejök fájna a korona súlya alatt; palotai összeesküvésék, legyilkoltatás, a legmindennapi eseményekből kiutasni földi élejek miatt félelem között ételek. II. Sándor is hiszen az előjelében, és a mint halad a korban, mélyeséges vállasson hite abban a mérvben hajlik babonára és misztikus ábrándokra.

Azonban az orosz politika korántsem a czár eltökélésének eredménye; mert neki régóta nincs elteró akarata azon emberektől, a kik jobb természetűt eliditették. A kül-ügyekben, mint saját palotája ügyében úgy tesz, a mint vezetik. Vezetéki rozsa is, de ő mindig azt hiszi, hogy helyesen cselekszik, mert határtalanul bizik azok tanácsában, a kik legtöbb esetben félrevezették.

tét soha nem az önség, de a közérdek, a tudományosság érdeke vezette, a ki — a mostani zajos események közt szereti megemlékezni azokról kik igazán „híve k s n a g y o k v o l t a k , ” kiknek nem egy kis rokonszenv egy jobb, vagy helyesebben boldogabb életre érdemes ember életének egyes sziverehető eseményeivel foglalkozni, vagy, a kik a természetudományok iránti szeretők folytán érdekekkel viseltek az ezen tudományok terjesztésében magoknak halhatatlan érdemeket szerzett férfiak életének iránt — mondom, mindezeket utasítom e szerény és minden zajtűrés kikerülésével megjelent munkához, fűzethez, melynek lapjait érdekekkel, élvezettel és haszonnal forgathatják.

Dr. Zelizy valóban szerencsésen tudta a nagy férfi életének eseményeit az olvasók elé terjeszteni. Szerencsésen választotta ki a színt, melyre a fényt festé, s az árnyakat is jól sikerült visszaadnia. Lelkesülhet bárki a nagy férfi eredményes működése fölött s bizonyára bárkit is megrágnak az író megaláztatott vázolja a kellően nem méltányolt férfi szomorú eseményeit.

Helyesnek és épes nem tuztoltak fogjuk találni a 37-ik lapon tett nyilatkozást a felől, hogy a magyar tudós társaság nem választja be tagjait e nagy férfiak 1877-ben, mert hiszen mindenki tudja, hogy kerültek be bizonyos mellékletűk egyszerű-műsor olyan emberek is ebbe a tudós társaságba épen természetudományi osztályba, kik nem érdemek arra, hogy megadják egy oly nagy ember sarait, mint a mino Káthy vala.

De hát részvétlenség, közönyösség, mondhatni föl sem vesvés szokott a világtörténelem példái szerint jutalmat lenni sok nagy tudós, de szerény becsülettel férfinak, nagy érdemeivel szemközt!

Említsenek Camoenst, Portugali örök-emlékü dalnokot, Cortezt a nagy felfedező, Keplert, Gallileit, stb. . . stb. . . kiknek működése a tudomány érdekében nagy s annak tartjuk ma is és annak tartandják századok muiva. És mi volt jutalmok? . . .

Kérdjétek meg a világtörténelmet, — az elbeszélődi! . . . Végül, lehetetlen újabb elismerőleg nem nem nyilatkoznom dr. Zelizy ügybuzgalma felől, szerencsés irányáról, melynek emlékedtsége és szépsége kiváló vonzerőt ébreszt az olvasókban e fűzet átalavassánál. — Valóban e kis fűzetkét melegen ajánlhatni a természetudományok kedvelőinek, általában a n. é. közönség becses figyelmébe, és azt hiszem, hogy a ki végig olvassa, elmondja: hogy Káthy valóban „nagy” volt, hogy ő is egy azok közül kikre méltán lehet idézni a költő szavait elhalálása alkalmából:

„Halnak, halnak Egyre halnak Szíve, lángja a magyaroknak! . . . Sz-i.

Napi hírek.

— **Eldőléptések.** A legközelebbi rendkívüli előléptések alkalmával a cs. kir. 39-dik Alexi gyalogezred tisztikarában a következő előléptések történtek: **Kraus Zsigmond I.** osztályú kapitány őrnaggyá; **Navratil Lajos II.** osztályú százados I. osztályú századossá; **Reng Antal** főhadnagy II. osztályú kapitánnyá; **Geczeferli Bajcsy Lajos** hadnagy főhadnaggyá; **Vogel Simon** hadn. főhadnaggyá; **Peer Antal** hadnagy főhadnaggyá; **Altenburgi Göpfert István** hadapród főhadnaggyá; és **Reisser Adolf** tartalékos hadnagy főhadnaggyá léptettek elő.

— **A harcztéri sebesült katonáink részére** újabb adakoztak: Nánassy Ferencz, Kapocsi Pálné, Popper Alajosné és Jobbágyi Imréné asszonyok által adományozott 5 csomag tégpést és sebkötőt; továbbá özv. Baik Jánosné 1 k. 9 dgr. Bérényi Ilona és Gizella k. a. 66 dgr., Leeb Pálné 57 dgr., Márk Pál tanárné 1 k. és 8 dgr. sebkötő, Beér Kálmáné 74 dgr. tégpés és 77 dgr. sebkötő, Vásári

Istvánné 1 k. 31 dgr., özv. Csathó Istvánné 82 1/2 dgr., Dragota Ignáczné 2 k. 99 dgr., Erdélyi Kálmáné 91 dgr., Horváth Istvánné 72 dgr., Schön Johanna 79 dgr. súlyú részint tégpés, részint sebkötőlekekből álló szives adományai, valamint a sz. Anna-utcai ref. leányiskola növendékei által adott és készített tégpés-csomagok, — melyhez járultak: Erdélyi Mari, Bujdosó Zsuzsanna, Pető Julianna, Harsányi Julianna, Erős Róza, Tóth Mari, — Hornyák Julianna, Kovács D. Erzsébet, Laboncz Zsuzsanna, illetve helyre leendő eljuttatás végett a cs. kir. 39-ik gyalogezred helyben székelő hadkiegészítő parancsnoksághoz átküldtek. Debreczen 1878. szeptember 19. Erdélyi István k. fogalmazó.

— **Tégpés adomány.** Zoltán Ilona és Anna k. a. két köteg tégpést adományoztak a 39-ik ezred helybeli parancsnokságának a sebesültek számára.

— **A depr. m. kir. földmives iskolában** Debreczen sz. kir. város által helybeli születésű ifjak részére tett egyik alapítvány üresedésébe jöven: pályázni kívánók felhívának, hogy felvétel iránti folyamodványukat a városi tanács-hoz f. évi sept. hó 25-ig adják be. Felvételi feltételek: 1) hogy az illető elemi oktatásban részelt legyen, olvasni, írni és alább műveltséggel szánimani tudjon; 2) hogy 16 évet beöltött, jól kifejtett, erős és egészséges testalkattal bírjon, mi orvosi bizonyítványokkal igazolandó.

— **Sorsjáték.** A „Lötenyészés emelésére alakult részvénytársaság” a debreczeni október vásárról, 1878. okt. 7-én hétfőn déli 12 óra körül Debreczenben első ízben a városban nagy teremben, a magy. kir. földmívelési minisztérium kiküldötté és a hatóság s körjegyző jelenlétében nyilvános sorsvontást rendezend. — Összesen 20 db nyermény fogat. Főnyermény: Egy kitért négyes fogat teljes felszereléssel, 2-dik nyermény: szép kettős fogat kocsival; 3-dik nyermény: könnyebb kettős fogat igás szekérral stb. — Sorsjegyek kaphatók 1 frtért a darabonként lapunk

kiadóhivatalában Kutasi Imre nyomdájában is.

— **A cs. kir. 39-ik gyalogezred** hadkiegészítő parancsnokságának Debreczenben a sebesültek részére újabb következő könyradományok folytak be. A kapitányi hivatal által beküldtek: Nánassy Ferencz, Dragota Ignáczné, özv. Leeb Pálné, Kacsóvics Ivánné, özv. Csató Istvánné, Kökényessy Imréné, Schön Johanna, Beér Kálmáné, Erdélyi Kálmáné, Horváth Istvánné, Szathmári Mária, Márk Pál tanárné, Vásári Istvánné, özv. Baik Jánosné, Bérényi Ilona és Gizella, Gottlieb Róza és Sarolta, Mocsy Istvánné helybeli lakosok, továbbá az anna-utcai ref. iskola és a Thalmud-Thóra izr. leányiskola növendékei által újabb adományozott tégpés és sebkötők, — 22 csomag. Ezek közül egyenesen a parancsnokságnál adományoztak tégpést: Spett Ilona k. a., Tassik Ilonka k. a., Masody Károlyné, Veterach Antalné urbőgyek.

— **Postaügy.** Alólrított postahivatalnál f. év sept. 7-én Hubinsky örökösök által egy a székelyhidi kir. postahivatalba címezett 44 fr. és 1 ktra szőlő postautalvány adatott fell! — Mint hogy ezen utalvány itt nem kerestettet, s miután nevezett feladó lakása e hivatal előtt ismeretlen: felhívatik a feladó, vevény igazolása mellett az utalványozott összeg visszavétele végett a postahivatali főnökségnél jelentkezni. Debr. 1878. sept. 20. m. kir. postahivatal.

— **Sajátságos betegség.** Van Berlinben egy orvos, ki nemcsak nagy ügyessége és tudományáról, de arról is híres, hogy demokratább a demokratáinak. Ezt az orvost hivatta magához egy bizonyos hölgy. Az orvos meglátogatta és azt kérdezte betegétől: „Hát mi baj, kedves asszony?” — „Kérem, bárónő vagyok!” válaszolta sirtetve a nő. „E betegségből ki nem gyógyíthatom” mond az orvos s kalapját véve, eltávozik.

— **Dr. Hamburger Emil** városunk ismert fogorvosa két hétre Nagy-Váradra rándult. — **Gr. Wimpfen Viktorné** szül. báró Sina

asszony, mint a „P. N.”-nak írják, szeptember 17-én látogató meg első ízben ercsi uradalomát. Afgrónét, a kath. felekezet kegyasszonyát különféle felekezetek, testületek és az uradalmi tisztikar fogadta, fényel. Üdvözölő beszédeket tartottak: Szász Károly s. lelkész, Józán Dániel ref. lelkész, dr. Tauber Salamon tétényi rabbi, Komáromi József a község nevében s Barnay Balázs az Etyös-bizottság nevében. A jótékony-ságról s magas műveltségéről nevezetes gr. . . a hazában telepedik meg gyermekeit magyar szellemben magyaroknak fogja nevelni: maga ernyedtelennél tanulmányozza a magyar nyelvet.

— **Miletics Szvetozár**, mint Vácziól irják, az államfogház azon külön pavilonjában lakik, mely a politikai vétség miatt elítéltek számára van berendezve. Czellája kicsiny, egy ablakos helyiség, rászórt ablaka a kertre néz, alatta egy fogyerős ór jár föl s alá. Miletics látogatót csak nagy ritkán s csak az igazgató jelenlétében fogadhat. Könyveket a fogház könyvtárából kap s olvas is egész nap, leginkább történelmi és természetudományi munkákat, német szerzőktől. Politikai tárgyu könyvet és hírlapot egyszer kért, de megtagadták. — Különbön szótalan, magába vonult, szinte mogorva s ha rossz kedvében éri a felügyelő, kérdéseire legfeljebb fej- és kézintéssel válaszol. Magyarul épen nem akar érteni s a magyar megszólításra németül felel. Haja és szakállja szelámtámaszt ószul máskülönbön egészséges.

— **Postaügy.** Weil Lázár Nagy-Kálló című 50 frt értékű utalvány feladója Weil Dávid felhívatik, hogy — miután az általa küldött utalvány nem kézbesíthető — annak visszavétele végett a feladási vevényével a postahivatali főnökségél jelentkezze. Debreczen, 1878. szeptember 21. Mayer magy. kir. posta hiv. főnök.

Felölös szerkesztő: Szabó Antal.

H I R D E T E S E K.

SZEPESY ANTAL
norinbergi és diszaru kereskedésében
ősz-téli idényre ajánlatnak:
Petroleum-lámpák és lámpa részek: asztali és szalon lámpák, függő csillárok, fali lámpák, lapos és patent kör lángra.
Ejjeli takaréklámpák diszes kiállítással.
Fatartó kosarak, tüzelőszerszámok, kályhaellenzők.
Szőnyegek, függöny párkányok, függöny és esengőhuzó b o j t o k, függöny rózák, szobapadlat fénymáz, Wis chin padlat máz (Pasta I szobára 80 kr.)
Divatos térfi és női kalapok, nyakkötők, férfi és női ősz szarvas-bőr keztyűk.
Gumi eső köpenyek, esernyők, sárczipők.
Angol nyergek és teljes lovag-szerelvények, lóhajtó, suhogó és agarász ostorok, lovagvesszők.
Lefauchaux és Lancaster fegyvertöltények, revolverek, Flobert szobategyverek és mindenféle töltények, angol gyutacsok és töltő-szerszámok.
Színházi látesővek, lorgnettek, színház legyezők, legyező zsinórok, ruha-uszály fogók, manchett gombok stb.
Raktárak gyári árbán:
Hermann-féle **CHINA-EZÜST** és **ALPACCA** háztartási és kázházaitási cikkeknek.
ADLER-féle összes **TAJPIPIPA** készítményeinek teljes jóállás mellett.
A szobóki magyar márvány asztallap és szobadíszítési cikkeknek.

Minták és bélyeggel által a hamisít és ellen vedve.
Emésztési porok (gyomorsó)
Schaumann Gyulától.
Gyógyszertár tulajdonos Stockerauban.
Orvosi tekintélyek állítása nyomán a szer, mely kitapszaltat gyógyszerjü anyagokból van összeállítva, különösen hatékonyan bizonyult az emésztés és vértisztításnál. Rendkívüli eredmények értek el általa a gyomor és bélhurubban és következményes bajaiban u. m. gyomorsavany bőségben, étvágyhiány, gyomorégés, a beltartadások és aranyeres bajok ellen; a nők és gyermekek betegségeiben: Fakó arczsín, elsavanyodás, sápkór és féldalalu fejtájások ellen. Tartós használat folytán a bitkorság és kedélybajokból gyökeresen gyógyít.
Az 1870 ik évi ápril havi „Medizinische Wochenschrift” 13-ik száma e szerrel így ír: A stockeraui gyógyszerár emésztési pora (gyomorsó) oly szer, mely emésztési bántalmakban, gyomorgöngyöseségben, hurutokban és ezekre hajlandóságban, étvágyhiányban igen jótékonyan hat és inkább elterendi szemek tekintendő. — Összetétele a legtapasztaltabb anyagok, köztük olyanok, melyeknek kitűnő hatásáról csak legújabbban győződtek meg — ez eredményeket meg foghatóvá teszik, melyek e szer alkalmazása után elértettek. És minden ember, ki tudja, hogy mily hátrányos befolyást gyakorol az ember általános egészségi állapotára a megzavart emésztés, és hogy mennyire tönkre juthat ily módon az ember — ily szer fontosságát nem fogja félre sőt elismerni.
Valódi minőségben kapható Debreczenben: Dr. Rotschnek Emil gyógyszerárban.
Egy doboz ára 75 kr. o. é. — Postai utalvettel legkevesebb 2 doboz küldetik.
(246) 7—10

ROTT LIPÓT és TESTVÉRE női divat és confectio-terme
DEBRECZENBEN.
Értésítjük a n. érd. közönséget, miszerint a közelgő ősz-téli idényre raktárunkat a legújabb divatu selyem, szőr, gyapot és mindennemű ruha-szövetekkel, az ahoz tartozó díszekkel, — valamint a legdivatosabb kész női- és gyermek-ruhák és felöltőkkel ismét dusan ellátuk és tudatjuk, hogy rendelés után mérték szerint is bármily alkalmu ruháknak való elkészítetést a legutánnyosabb áron eszközöltetjük.
Egy elegáns szövet ruha mérték után is Bécsben készítve 10—40 frtig.
Egy diszes selyem ruha mérték után is Bécsben készítve 40—100 frtig.
Számos látogatókat kér és marad mély tisztelettel
Rott Lipót és Testvére.
(306) 1—3

Cs. k. és magy. kir. engedélyezett katonai-intézet
Budapesten.
Az intézet elölőkészít:
I. Az egyéves önkényességi vizsgára.
II. A cs. kir. tartalék-tiszti vizsgára.
III. A tetteges hadapródi vizsgára.
IV. Fönnáll egy hadapródi intézet fiuk részére (katonai főiskola).
Az I. és II. alatti tanfolyam előadásai este tartatnak.
Kivánatra a hallgatók az intézetben lakást és ellátást kaphatnak.
Az I. alatti tanf. épen kezdődött, az II. III. és IV. alatti október 1-én kezdődnek.
Az utóbbi tanfolyamok összes növendékei vizsgájukat a cs. kir. vizsgáló-bizottság előtt kivétel nélkül „jó eredménnyel” letették.
Fővilágosítók, programok és beiratkozások az igazgatónál **Heimerle Ferencz**nél nagy korona-utca 16. szám.
(276) 6—6

Igérvények
az okt. 1-éni húzásra.
Főnyeremény: 400.000 frt.
Hitelintézeti sorsjegyre 4 1/2 frt) és bélyeg
Bécs városi sorsjegyre 2 1/2 frt)
az „lapregyesületi tak. és hitelintézet”-nél Debreczenben. (304) 1—3

KRAICZ GYULA
(ORMÓS FERENCZ)
norinbergi és diszaru fióküzlete Bécsből
Debreczenben, a főpiacson, Scheer Bernát ur házában, a Bika szállóval szemben
Ajánlja dusan berendezett raktárát:
Vadászati és védő cikkek: Percussion, Lefauchaux, Lancaster és Flobert fegyverek, töltények, tölténytáskák és övek, revolverek, pisztolyok, horzávaló töltények és táskák.
Lovaglásra: angol disznóbőr nyergek, kantárok, izsaszók, zabolák, kongyolvasok, sarkantyuk, lovagló vesszők, botok és ostorok, valódi angol nyeregasszapan.
Utazáshoz: bőr, vászon és fa öndök, táskák, toillethez berendezett cassetek és táskák, Plaid szíjak, gumi köpenyek.
Háztartáshoz: asztalkések, fa, csont, szaru, alpacca, és alpacca ezüst nyéllel, britaniáérc, pakfong, alpacca és alpacca ezüst kanalak, ecset, olaj és vajtartók, csukorvágók és szelenczék, theafőzők, kannák, kávéfőző gépek, kávéőrölők, gyorsforralók, hűvágó és kolbászszindó gépek, fa, pléh, britania ércz és alpacca-tálcák, asztali gortyatarok, réz, vas, bronz, britania, érc, pakfong, alpacca, és alpacca ezüstből, R. Dittmar-féle asztali és függő petroleum lámpák, madárkaliczkák, virágasztalok, sodavix-gépek.
Toillethez: fésűk, fog, köröm, haj és ruhaketéf, szappanok, fogpép és porok, valódi kölnivíz és illatszerek.
Báli legyezők, ékszerok, virágocskor-tartók, legyező-zsinórok.
Különböző diszárak vas, bronz, fa, porcellán, maché és bőrből.
Optikai cikkek: orrcsipek, szemüvegek, lorgnettek, táv és színházi látesővek, barometrum, hévmérők, szees, csukor, bor, sör, ecsetmérők, vízmértékek.
Férő és gyermek kalapok és sápkák, keztyűk, esernyők, sátabotok, tajték pipák, szivar szípkák, zsebkések, pénz és szivartarozák, dohányvágó gépek. — Gyermekek játékok.
Szódavix-gépek 3/4, forinttól 20 forintig.
gyermek kalapok nagy választékban.

Csőd alatti kiáruulás.
Vagyonbuktott Molnár Lukács csőd-tömegéhez tartozó bolti cikkek és árú-készletekre, a debreczeni tek. kir. törvényeszk 1800/1878. P. sz. a. kelt határozata nyomán, a f. 1878. évi szept. 23. napjától kezdve, vagyonbuktottak a város-ház alatt levő bolthelyiségében igen jutányos árban kiáruulás eszközöltetik: mihez a venni szándékozókat tisztelettel meghívom.
Márk Endre, id. tömeggondnok.
(307) 1—4

Dögbörök eladása.
A székelyhidi uradalomban az 1878. július hó 1-től 1881. június hó végéig, három egymásután következő években előkerülendő juh, szarvasmarha, ló és sertés bőrök, írásbeli zártajánlatok útján eladó, az ajánlatok 100 frt óvadékkal ellátva, folyó év október hó 15-dik napjával alólírothoz beadandók, kinél is a feltételek megtekinthetők.
Székelyhid, 1878. szept. hó 18.
Marsó Gyula, uradalmi számtartó.
(305) 1—3

Rendkívüli gazdag választék!

A legutánnyosabb árak mellett!

helyben
Először
Kutasi
Telegdi
könyvek
Debreczenben
A me
kiismeret
Minden
eszméket t
hész —
szolid iga
A fölt
és a hang
vizébből fo
a társadal
pezethez t
tényezőjé.
A lel
tetenül tí
Egyes
czéljaikat
gyaivá tes
Nemz
egyesülte
közöket,
csellel ron
látokat az
dalra.
Czégj
zetlenség é
A tiszt
által épen
egyestárs
Ott va
orosz niki
réme a né
van a Bal
zetiségi po
Külön
séggel itt
sokszor ép
jutott győ
A Ba
latai nagy
lanság bél
bélyeget a
hatalmak
egészen le
A hat
rani a dol
mat mut
szemben.
Ezzel
ban nem c
ruházott t
Ne le
ezek közö
Tökél
ról, hogy
govinában
diplomati
engedett e
arra nézve
ezen provin
form missio
dályozza. I
a porta j
hogy volta
emliteni se
Ezutt
kell kifeje
Es p
szempontb
kezmények
magatartás
A lel
gatartásb
m-ly elég
Az o
onalis con
képpel és
szultán a
lenzése fo
megkötött
újabb hir
lannak és
ják, hogy
mint volt
gróf utol
tani.
Ideje
tába jöjje
ne segítse
utílen léz
mely hitv
keresetet
nos fölhá
böven hal
— Bo
ötlet, hogy
sek haza” é
lev-lek alak
gyülésén jel
Ugy Bekés
tette azt. I
fordult elő